

סודות הם חומר נפץ

"ימי חסן בק" ופרשת ניל"י ויוסף לישנסקי קשורים זה בזה. יוסף לישנסקי התחנך כילד ונער במטולה אצל דודו. אני לא הכרתי אותו אישית. בתקופתי לא היה במושבה. לישנסקי היה מועמד ל"השומר" ופוטר. התמרמר כנראה על כך והקים אירגון משלו, "המגן".

במשך הזמן עבד ברוחמה כשומר. שם פגש את נעמן בלקינד ואבשלום פיינברג שנאסרו על ידי התורכים בבאר שבע כאשר יצאו לנגב לחפש קשר עם האנגלים. השניים היו חברי ניל"י. את אבשלום פיינברג, שהיה לדעתי האיש בה"א הידיעה בין אנשי ניל"י, הכרתי בילדותי. מן המאסר בבאר שבע עזר להם יוסף לישנסקי להשתחרר. ידע ערבית והכיר את שלטונות האיזור, ואז הצטרף לניל"י.

אחרי זמן יצאו שוב שני אנשי ניל"י לנגב, והפעם היו אלה יוסף לישנסקי עם אבשלום פיינברג. יוסף לישנסקי חזר לבדו מהמסע. "מה עם אבשלום?" - "לא יודע, נעלם". סוד.

ה"לא יודע" הזה גרם לחשיפת הקבוצה, ולכל מה שקרה לאחר מכן. נעמן בלקינד, בן-דוד של אבשלום, חשד בלישנסקי שאינו מספר את האמת, וחשד בו שהוא חיסל את אבשלום כשהיו לבדם במדבר. נעמן החליט ללכת בעצמו לחפש את אבשלום. הוא נתפס על ידי התורכים ועבר כנראה חקירות קשות. מאותו יום בו נאסר נעמן בלקינד החזיקו בו התורכים ולא הירפו עד שהעלו אותו על עמוד התלייה בדמשק.

כך או אחרת, התורכים הגיעו לזכרון יעקב, אל אנשי ניל"י ואל שרה אהרונסון.

זמן רב אחרי כן סיפרו, שתפיסת יונת דואר עם רשימות שמיות של אנשי קבוצת הריגול, הביאה אליהם את השלטונות התורכיים. אני איני חושב כך, בעיקר כיוון שאני יודע שהסיפור על היונה הופיע מאוחר יותר.

כשהגיעו התורכים לזכרון יעקב, אסרו את שרה אהרונסון והביאו למותה. דרשו מן התושבים להסגיר את יוסף לישנסקי ולא - ישמידו את הישוב כולו. אנשי זכרון נבהלו, פתחו את ארון הקודש בבית הכנסת ונשבעו שהם מוסרים אותו חי או מת.